

עין משפט נר מצוה

כה:

מזרק נראה לפי שצריך לשרוף לכוליה דס אצל אצבעו לא אפשר לקנה בגוף הפרה שהיה מזה צהר המשחה אל נכח פני אהל מועד וכי צין כל האה והאזה ירד מן ההר לקנה ידיו בגוף הפרה הֵאָזי נמי כדפי' בקונטרס לקמן צפרק דס חטאת (דף ג:) שלא יתלכך אצבעו בנימין צין ההואז דהכי נמי חיישינן לינימין צפי' כל תכזי (שבת דף קטו:) גצי מפשיטין את הפסח עד החזה וכן נראה דשחיטתה והייתה במקום אחד היו כדאימא צפרק פרת חטאת (לקמן דף קיג.) וכן במסכת מדות (דף לה.) תנן כל הכתלים שהיו שם גבוהין עשרים אמה חוץ מכותל מזרחי שכהן השורף רואה פתחו של היכל בשעת הזיזה ^ו. ע"כ: **וזאת אומרת אויר בלֵי בבאי דמי.** מהכא הוה מני למיפשט לעיל וז"ע הֵאָזי פרק המזבח מקדש (לקמן דף פו:) גצי אויר כצט ככצט דמי: **קדשים קלים מנין.** ומימה דלעיל גצי מדס הפר ׀ולא מדס העור׀ לא קאמר קדשים קלים מנין ויש לומר דכיון דגלי הכא ה"ה התם ^ו:

תורה אור השלם

- אך מענין ובור מקוה מים יתירה טהור ונגע בנגלהם יקטוא: וירקא יא, לו
- ולקח הבוהן הקשיח מדם הקר וביאב אתו אל אהל מועד: וירקא ד, ה
- שה תמים נכר בן שנה יתירה לבם מן הקדשים ומן העצים תקחור: שמות יב, ה

גליון הש"ם

גמ' תרגומא אבן שנה ע"י זמנא דף מט ע"כ חזק' דיה שפלי: שם זאת אומרת שעות פוסלות. פי' טורי אבן ריה דף ט ע"כ דיה פחות מל' יום: רש"י ד"ה מים שבתוכה ושבתותיה לא וכו' ופסק לה חזיונותיה כד"ש פי"ט מ"ג פדסה:

מוסף רש"י

ורידין. וטור האור שמקלחין את הדס (חזקוני ב:) תרדא. אין לו (ב"ק קה) גירסתו (חזקוני): א"י: משועמם (ב"ר ב"ב): א"י: שוטיא, ל"א עלל (בבביות יח): הצורם: פוסם (ב"ב צג:) און הבר. כסן משום לאתר שמיטה: בכותי בשר. דליכא כדי אילתא דאס: או ביות חלב. דליכא כדי אילתא מונח (בבביות טז). כשפחית נפקא לן כידעל זולין (ענין). דמשום חלב מני וזיק דמכיר וזיק כסחן את הדס וגו' והקטיר החלב, אלאמא חלב אפי"ט שאין צטר בשר (מנחות טז). תרגומא אבן שנה. הא קאמ, שיה סה לא תוהיו אבן שנה דליכא שיה לא בעינן אלא בשמיטה וקבלה: שעות פוסלות בקדשים. וקאמי לאשמעינן דלס טול טול זה אפמקד ביד גיטן מ"ט שעות גיטן, חזק עתה שמיטה וזיקטין קודם שעה משעים, דשעה משעים פוסלת ו הוי כננסם שעה (בבביות טז):

ליקוטים

אמר ליה תרדא. מה שקרא אמרואי לביבדיה תרדא כמו רבה לרב עמרם ב"ר ספי, ורי חייא בר אבא ר"י אבא, חזק ואביא לאבא בן חזן בבביותיה ירח און לב רבא לרב עמרם בב"ק ק"ה ע"כ. כולם יר"ל שהיו חבוריהם וגדוליהם מהם וירא קפדי כלל. (מנחם אביר ס' ק"י)

שיטה מקובצת

עד שלא יגיע דם לאויר מזרק. פי' קודם שיעזב לאויר (ה)מחליט המזרק. שם לא נתמחה עד שהיה כנגד המחליט פשיטא דכמותה דמי: כפי שיעבדי מים לחבית. הא חנית מימי שבתמה שם לגס מי חטאת (מ"י הר"פ פירד"ש פ"דמיון): ש"מ אויר בלי בבלי דמי. שפיר על עזי שפת הכלי מונחת ואין המים שותחין ופועלים מידו לכל המזקם (נדב שיעבדי) דמשעת שפלא המים

מידו הם מתקלחין ללגן חזק מידו קלם על פני אויר חזקו הכלי ואפי"כ פועלים בכלי, וכיון שהם מתקלחין אי"כ הקילוח גבוה קלם למעלה (בבאיר) שכנגד המחליט לכל הפחות כשיעיר עוזי ידו, ואחור אויר שהוא קלם למעלה מן האויר שכנגד המחליט קורא אויר כלי, הליכך ש"מ אויר כלי ככלי דמי ומים (שפאלס) וסולטין מידו וסולטין: באויר הכלי כדפי' הרי הם כמנומים מוך הכלי ומלאו חשונה נחתת מים אל הכלי שהוכיר הסחוב גבי מי חטאת דמכיר (מנחם י"י, י) ומנן ועליון מים חיים אל כלי, ולכן לא (משיגא) נחתת מים לכלי ע"י טהרה שהרי ידו מקבלת טומאה, דלי אויר כלי לאו ככלי דמי ואינו תשוב נחתת כלי עד שיעשו המים לאויר שחך המחליט אי"כ אמאי פסול הא מן האויר באים המים לכלי והווייתו בכלי ע"י טהרה מן האויר, ואפי"כ (דלטוק) (דסוקן) סוף באים דרך (אויר) (ידון) לכלי מ"מ י"כ הפסקת אויר צין ידו לנחתת הכלי וכיון שהווייתו מוך (הכלין) ע"י טהרה אין למוח בזה שעבדי דרך ידו שמקבלת טומאה דהא לא פסלינן אלא מיד ידו ורגלו כדי שיעבדי המים נחיתת אכל אס

כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים

ורידין לחוד כלי. דנהוי הֵאָ קבלה מהפך שפיר והאי מוך לאו דווקא דהא לא אפשר אלא על אוירו של מוך כלי: **שולי מזרק.** קרקעיתו פיניו צלעו: **עד שלא הגיע דס לאויר מזרק.** לצין דופני מזרק צמוד הדס למעלה מהן ומייהו על כנגד אוירו הן דהא ורידין רואים צמוד

אויר כלי [צענין]: **אויר שאין סופו לנוח.** האזי שעמידים שוליו ליפול עד שלא ינוח דס לתוכו כמונה דמי והוא ליה כמי שנתקבל הֵאָ ונשפך דכטר לאוספו ^ו או לא כמונח דמי והוא ליה כנשפך מן האויר לרצפה דפסול. וכשהגיע דס לאויר דופנותיו עד שלא נפחתו שוליו לא מיצביא ליה דמשנכנס לתוכן הֵאָ הוא קבלה: **חזים שמונח חסם הווינו.** לנוח המקלה מים מהר זקוף והקילוח מקלה למרחוק ונופל לחזית וחזית זו אינה מונעת שם לשם קידוש מי חטאת יא: **מים שצנזוה שצנזוה לה פסולין** יב: כלומר שלא יתן כלי לחוד אוירה ויאחזונו צידו לקבל צו הקילוח לקידוש ואף יא לא חוזה לה למעלה מאוניהה כנגד אוירה דכיון שהגיעו מים כנגד אוירה הרי הן כמונחים בצוכה * **ופסק לה חזוטייהו** ואנן מים חיים אל כלי צענין לקדוש אלאמא אויר כמונח דמי. ולקמיה פריך האזי אויר שסופו לנוח הוא: **צינץ פיה לוינוק.** שאין אויר מפסיק צין פיה לוינוק: **שצנזוה.** כלומר שצאו לחוד אויר דופנותיה פסולים: **שצנזוה לה.** אפי"ט שנגנז אוירה ^ו כשירין שעדיין לא פירשו מן האיגור ואפי" אויר אין כאן: **וקא פשיט ליה אויר שסופו לנוח הוא** יד. כגון הא דקמיה ירשא שצנזוה לה פסולין דילמא הא דק דחשיב ליה כמונח משום דרזאו היה לנוח שהרי חזית זו שלימה ורזאו היה לנוח אי לא שצא זה וקלט אצל נפחתו שולי מזרק לא היה עמיד **רזאו** טו: **לנוח: פרכי צעא מיניה.** ופשט ליה חדא מינייהו: **חזים צעא מיניה.** לא הוה שמיעא ליה הא מתמתין ובעא מיניה חזית שמונחת תחת הזינוק מים שצנזוה [לה] כנגד אוירה מהו לקלוט אותן למי חטאת ופשט ליה מהא ממני דפסולין:

ופשט ליה מזרק. לא ולמד מקבלת דס: **אי אסה מודה צמורק שאי איפשר לו צלא זינוק.** כששוחט על אויר הכלי אין הדס שומת צמקומו אלא מקלה לרוחב הכלי עד להלן ואי טו אויר שסופו לנוח לאו כמונח דמי נמצא כשהוא יורד לכלי מן האויר הוא צא ולא מן הפר והמורה אמרה דס מהפך יקבלנו יז וגזי חזית נמי אויר שסופו לנוח הוא וכמונח דמי ופסולין: **נתן ידו או רגלו.** קילוח היורד מהר מעוקס שמשפט ועולה ואין הקילוח יורד לחזית ומנן ידו למעלה מראש יח האנוך [לעשות כעין מרחץ] כדי שיעברו המים דרך ידו לחזית של קידוש: **וכן עלי יקוה.** הרלוחין לאיליה ומקבלין טומאה: **פסולין.** [המטין] דליילף לקמיה: **ווייתן.** של מים המטהרים ע"י טהרה תהא כשחמה מהווה אותם או קדוש היו מהווה אותם על ידי דבר שאין מקבל טומאה: **וזאם אומרת אויר כלי ככלי דמי.** מדקמני נתן ידו כו' פסל דהא אין המים שותחין יט מידו לכלי כשחמיה אלא בהעברה כשיוצאין ב מידו מקלחין להם על פני רחצ פי החזית ואפי' הכי פסול אלאמא משינאו מידו לקלח על פני אויר הוה ליה כאליו שחתו מידו לכלי שהרי ידו על כנגד שפת הכלי מונחת ומשינאו מידו מקלחים בא) צאו כנגד אוירו דלי לאו ככלי דמי אמאי פסול הלא מן האויר צאין לו והוה ליה כמותן ידו צאינור שחוך מן הקילוח עשר אמות: **דינמא צנזוס.** מידו לכלי ולא צאו מן האויר: **פרדא.** שוטה צהול: **שיעצרו סנן.** והעברה צקילוח משמע: **הצורס.** אקרני"ר ב) דהוי מוס דתנן (בבביות דף ז.) נפגמא חזנו גבי מוס ב: **ואחר כך קינל דמו.** דהוה ציה ב) מוס צין שמיטה לקבלה: **שהיה צצר.** כריך שיהא שלם בשעת קבלה כשעשת שמיטה: **אשכחן קדשי קדשים.** דהאי צצר ב) (העלס דצר של צצור) כמצי: **צנעס שמיטה.** דחמצי (שמות יב) תבוסו על דשה דהיינו שמיטה וסמך ליה שם המים וגו': **שנאסייר מהן.** בשעת זריקה אס ב) נטמא כל הצצר והחלב או שאצד לא חזרוק רבי יהושע לטעמיה דדריש ועשית עולותיך הצצר והדס [דצרים יב] אס אין צצר אין דס צמנמות ^ו (דף ט) קמני מיהא זורק ואין לך בעל מוס גדול מזה קשיא לרצא דאמר צענין תס צשעת זריקה אצל לרצי זורא לא קשיא דהא לא צעי תס אלא שמיטה וקבלה: **סרגומא אבן שנה.** אצי אמר ליה לרצא תרגמה אבן שנה למתמתין דצעי כל הווייתו צשעת ב) שמיטה אבן שנה קאי דסליק מיניה ב) בן שנה יהיה כל הווייתו יהיה בן שנה אצל אס נכנס בשנה שניה צין שמיטה לזריקה פסול דשעות פוסלות צקדשים כדפירש ב) ואולי אצל תס לא תילץ מיניה דהאי יהיה לאו אתמנים קאי ג) וקבלה צקדשים קלים צמתימות הואיל וגלי צקדשי קדשים גלי: **שעות פוסלות צקדשים.** דשנה האמורה צקדשים קיימא לן צפרק יוצא דופן צמסכת נדה (דף מז:) דאין מונין לה מתשרי כשאר ראשי שנים אלא מיום שגולד מעת לעת לשנה הבאה וילפינן לה מקרא דכתיב צו בן שנה שנתו שלו ולא ^ו שנתו של מנין עולם ואשמעינן הכא דלא תימא מיום ליום הוא דצעינן ולא משעה לשעה אלא אף משעה לשנה שאס נולד צניסן לא צי"צ וצט" שעות ושחטו לשנה הבאה צי"צ צניסן בנ"י שעות אסור לזרוק דמו צעזעירית שכצר עברה שנתו: **הוא יב) צניסו.** צעזעה: **חסך.** רגליה ואחר כך שחט כשרה שלא נתעבר דס פסול יוצא עס דס צצמזרק שנתקבל צו הדס. ולקמיה [כו.] פריך הא שויה צעלת מוס: * **שחט ואחר כך חסך פסולה.** ^ושמשנשחטה נפסל דס הרגלים ציוא וכל דמי צהמה יונקיס זה מזה ועלה ויצא דרך צית שמיטה ונתעבר צדס המזרק ופסלו:

ה"פ

מניין צקדשים משעת עולם דהיינו תשרי אי"כ לעולם לא תמצא תמידין של ר"ה קריבין דהא לכל הפחות צענין נענין שיהיה שנתה ימים קודם ר"ה ומד שנכנס הוא בתשרי בן שמי שנים הוא ותמיד בן שנה צענין. ועוד קשיא דמלגן דשעות פוסלות צקדשים, ואי שנתה שנה ולא שנתו של עולם הא בעירין (דף יח) אילטריך קריל חד למעטיי שנת עולם וחד למימר דמנינן מעת לעת. ותוכי דקושיא חדא מתוך לחברה דצי"צ שמיא לא אילטריך למעטיי שנת עולם דמתמיד נפקא דאי"כ אלא תמצא תמיד [גל ר"ה] כצר כדפי'. אלא אילטריך משום מעת לעת ולומר דשעות פוסלות צקדשים (מהר"ם): רש"י ד"ה תרומה. דדאי ידית לאו ארביס קאי. ואי"מ קדשים קלים צמתימות דבעינא תם בשעת קבלה וסולסו מנלן, ויר"ל כיון דגלי לן קרא דבעינן תם משעת שמיטה משא ממים צקדשים קלים צני קבלה, [בסולסן] דבעינן תם כמו צקדשי קדשים והולסו לא תפקה מכלל

קבלה (וכך מביא הר"פ לשון רש"י):

מסורת הש"ס

א) [צי"מ.יב.קב.] צ) פרה פי"ו מי"ד, ה) ע"י ע"ז עא: ד) [צי"ק קה:] צ"מ כ: כדמות יח: וע' בכל המקומות מה שפרש"י, אכן בערוך ערך מרר גרס מרכל ופי' שוטה מוריד ריר, ט) [עצמות פרה ז משנה ד, ו] [לקמן כו. ע"ש] צבורות לט: ע"ש, ו) [לקמן קט.] פסחים עט. מנחות ט, כו. [בבביות שס] מעילה טו: מ"י פסחים פי"ו ה"ג רובחים פי"ד ה"ב ט) גינין מעילה ח תורה"א אמר, ט) לקמן לב, ו) [ל"ל לקמן קד. ופסחים עו.] רע"י מנחות ק: קא. ט) שייך לרף כו. ט) [ועינין מ"י מנחות ז: ד"ה אלא, מ] עיין לעיל ז: רש"י:

הגהות הב"ח

א) גמ' אמר ר' זורא אמר ר' יוחנן הלורס: (ב) רש"י ד"ה צנזוה וכו' אוירה הן כשרין: (ג) ר"ה שעות וכו' ולא שנה של מנין עולם:

לענין רש"י

פיניו פוציץ. קרקעית. אקרני"ר אנקרני"ר. לחרוך (הריקן).

שינויי נוסחאות

א) לאויר מזרק (רש"ם וביה ברש"י): ב) כשירין (ש"ם): ג) אמר (פרי"ד, וביה כצ"צ): ד) חייא בר אבא (הגרי"ם): ה) גי' הערוך תרדא. ועי' מסי"א: ו) הווייתו' בשעת שחיטה איחודיה כו' כ"ל והסאר ממק, דל"כ ל"ש לומר בבלי (ש"ם) יא) לתוכו (ד"ס): יב) ש"מ נוסף ובמי חטאת בעינן שיהו שאובין לשם מי חטאת: יב) כש"מ נוסף לא מיצביא שבתוכה שכבר ירדו בתוך החבית אלא אפי' שהוציאה לה פסולין: יג) כש"א למה תמיכת ואף עד דכיון (ש"ם): יד) פיכת הוא ממק (שפ"פ): טו) ורזאו (ש"ם): טז) ואי אמרת אויר (ש"ם): יז) ל"ק מוסף אלא ע"כ אויר שסופו לנוח כמונח דמי וגבי כו: יח) צ"ל בראש (ש"ם): יט) שותחין ונפולין מידו (ש"ם): כ) וכשיצאין מידו מקלחין להלן על פני (ש"פ ש"ס): כ"א) תיבת מקלחים תימא כדמתי' ונד"ו והוא מנסי": כ"ב) פי' לחרוך (ש"ם): כ"ג) תיבת מקלחים תימא כדמתי' (ש"ם): כ"ד) קאי ראת אפי' קדשים קלים בחתימות מנלן ויר"ל הואיל כו' (ש"פ שסכ"י): כ"ה) [לא] כדמתי' בי"ד בניסן: [כ"ז] צ"ל היא (בתי"י וד"י): [כ"ח] צ"ל לפי שקודם שנשחטה נפסל הרגלים כו' (ש"ם ובי"ש): [כ"ח] בפר כוון משיח ל"ל: וכי"כ רש"י צבורות (לג ג) (הגרי"ב). ועי' מוס' קדושה: [כ"ז] צ"ל אבל אהם (ש"ם צ"ק): [כ"ח] צ"ל בשעת (ש"ם): [כ"ח] מנייה הר"ק כן כו' (ש"ם): [כ"ח] צ"ל כדמתי' (ש"ם): [כ"ח] קאי ראת אפי' קדשים קלים בחתימות מנלן ויר"ל הואיל כו' (ש"פ שסכ"י): [כ"ה) [לא] כדמתי' בי"ד בניסן: [כ"ז] צ"ל היא (בתי"י וד"י): [כ"ח] צ"ל לפי שקודם שנשחטה נפסל הרגלים כו' (ש"ם ובי"ש): [כ"ח] ועי' מנחת דעאל: [כ"ח] הפרה כדפירש בקונטרס במנחות (דף ז:) כ"י דל"ל (גרי קה"י): [לח] רצעי' דמיצביא ליה בפ' המזבח כו' כ"ל (צ"ק):

שיטה מקובצת (המשך)

היו ידו מוך הלינוך רחוק קלם מן הקילוח והיו עטרים דרך ידו לינא משאא מין שהווייתו ע"י טהרה ככל של קידוש (משכון הר"פ פירש"י שפ"פ): **שעות פוסלות צקדשים.** שותחין אילעור משאא למה לי הקשה הרי"ר חזק חסוק ליה דלי נענינן שנת עולם חסוק ליה ומד שיהיה שנתה ימים קודם ר"ה ומד שנתה הוא בתשרי בן שמי שנים הוא ותמיד בן שנה צענין. ועוד קשיא דמלגן דשעות פוסלות צקדשים, ואי שנתה שנה ולא שנתו של עולם הא בעירין (דף יח) אילטריך קריל חד למעטיי שנת עולם וחד למימר דמנינן מעת לעת. ותוכי דקושיא חדא מתוך לחברה דצי"צ שמיא לא אילטריך למעטיי שנת עולם דמתמיד נפקא דאי"כ אלא תמצא תמיד [גל ר"ה] כצר כדפי'. אלא אילטריך משום מעת לעת ולומר דשעות פוסלות צקדשים (מהר"ם): רש"י ד"ה תרומה. דדאי ידית לאו ארביס קאי. ואי"מ קדשים קלים צמתימות דבעינא תם בשעת קבלה וסולסו מנלן, ויר"ל כיון דגלי לן קרא דבעינן תם משעת שמיטה משא ממים צקדשים קלים צני קבלה, [בסולסן] דבעינן תם כמו צקדשי קדשים והולסו לא תפקה מכלל